

doc. JUDr. Miroslav Štrkolec, PhD.
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta
Katedra finančného práva, daňového práva a ekonómie

Posudok oponenta habilitačnej práce s názvom

*Moderní nástroje aktivní politiky finančních inovací a jejich místo v právním rámci
finančních služeb. Explorační studie států Visegradské čtyřky a Pobaltí*

v habilitačnom konaní JUDr. Tomáše Sejkory, Ph.D.

Komisiou v habilitačnom konaní JUDr. Tomáše Sejkory, Ph.D. prebiehajúcim na Právnickej fakulte Univerzity Karlovej som bol menovaný za oponenta habilitačnej práce s názvom *Moderní nástroje aktivní politiky finančních inovací a jejich místo v právním rámci finančních služeb. Explorační studie států Visegradské čtyřky a Pobaltí*. Po oboznámení sa s vlastným obsahom habilitačnej práce a sprievodných dokumentov vzťahujúcich sa na habilitantovu doterajšiu pedagogickú a vedeckú činnosť predkladám nasledovný posudok.

Aktuálnosť témy práce

Už prvotné oboznámenie sa s predloženou habilitačnou prácou naznačuje, že autor sa v istom slova zmysle odklonil nielen od tradičného predmetu skúmania finančno-právnej vedy, ale zároveň aj od tém svojej dovtedajšej vedecko-výskumnej činnosti, ktorá bola dominantne zameraná na daňové právo. Za predmet spracovania si zvolil finančné inovácie v právnom rámci finančných služieb, teda problematiku, ktorá má v zmysle tradičného prístupu k systému finančného práva zrejme najbližšie k právu finančného trhu, ako nefiskálnej časti tohto právneho odvetvia. Tento odklon však považujem za prospešný, keďže autor ním vyplnil medzeru vo vedeckej spisbe, v ktorej (minimálne v stredoeurópskom rozmere), doposiaľ absentovalo spracovanie tejto otázky v tak komplexnej podobe. Napokon autor práce sám konštatuje, že absencia komplexného pojednania o regulačných pieskoviskách, a vôbec absencia relevantného záujmu odbornej verejnosti o tento právny inštitút boli jedným z dôvodov voľby témy práce.

Cieľ práce a výskumné otázky

Autor v úvodnej kapitole vymedzuje ciele práce a výskumné otázky. Ako primárny cieľ definuje objasnenie kontextu regulácie finančného sektoru, do ktorého zasadzuje nástroje politiky finančných inovácií. Následne formuluje ciele ťažiskovej časti práce, ktorá má spočívať v kvalitatívnej a kvantitatívnej empirickej štúdií vybraných parametrov vo všetkých skúmaných štátoch, po vyhodnotení ktorých plánuje zodpovedať 4 nastolené výskumné otázky. Ich zodpovedanie považuje za nevyhnutné pre dosiahnutie ďalších cieľov práce: (i) určenie, či je možné „transplantovať“ inými štátmi už uplatňované aktívne politiky finančných inovácií do prostredia Českej republiky, a (ii) definovanie dopadov zistených záverov pre Európsku úniu, Lamfalussyho architektúru regulácie finančných služieb a k dosiahnutiu ich cieľov.

Metodológia

Habilitant sám v úvode práce konštatuje, že ním zvolená metodológia je hybridom rôznych metodologických prúdov v oblasti právneho výskumu. V zásade však platí, že základ

metodologického prístupu spočíva vo využití štandardných vedeckých metód (deskripcia, analýza, syntéza, indukcia a komparácia), ktorých využitie na konkrétne účely autor v obmedzenom rozsahu aj konkretizuje. Okrem týchto tradičných metód autor využíva aj empirický prístup, založený na skúmaní súvzťažností a kauzality medzi vymedzenými parametrami vo vybraných štátoch a existenciou konkrétnej politiky finančných inovácií. Za zmienku však podľa môjho názoru stojí aj (v oblasti právnych vied) nie úplne tradičný prístup založený na rozhovoroch s osobami z akademického, vládneho, dohľadového ale aj obchodného prostredia. Túto metódu autor zvolil k poodhaleniu národných reálií a začleneniu verejne dostupných informácií do kontextu sledujúc ich cielenejšiu interpretáciu. Zvolená kombinácia využitých metód len potvrdzuje inovatívny prístup autora k spracovaniu témy práce.

Štruktúra a vlastný obsah práce

Z hľadiska vnútornej štruktúry možno prácu vnímať cez perspektívu jej členenia na dve na seba nadväzujúce časti. Prvá časť prezentovaná druhou a treťou kapitolou má skôr všeobecný a teoretický charakter. Autor najskôr vymedzuje základné pojmy ako inovačný hub, regulačné pieskovisko a finančné služby, a súčasne naznačuje problémové miesta v ich obsahovom ponímaní. Z pohľadu finančno-právnej vedy považujem za kľúčovú tretiu kapitolu zameranú na reguláciu finančných služieb. Kriticky hodnotí implementáciu Lamfalussyho procesu a porovnáva rôzne metódy regulácie, ktorými možno dosahovať politické ciele vo finančnom sektore. Zaujme snaha autora o porovnanie rule-based metódy a goal-based metódy s poznatkami českej právnej teórie o normách s relatívne abstraktnou a konkrétnou hypotézou a dispozíciou a tiež kritická diskusia s názormi predstaviteľov právnej vedy o rôznych prístupoch k regulácii finančných inovácií, ktorú autor vyjadruje aj pomocou diagramov. Z pohľadu oponenta je však na škodu vecí, a oslabuje to inak veľmi dobrú argumentačnú pozíciu autora, že opomenul bližšie konfrontovať ním uvádzané prístupy k regulácii napr. s pohľadom Svetovej banky. Táto v roku 2020 zverejnila dokument *How Regulators Respond to Fintech. Evaluating the Different Approaches—Sandboxes and Beyond*, ktorý rozlišuje štyri prístupy k regulácii: (i) Wait-and-See, (ii) Test-and-Learn, (iii) Innovation Facilitators a (iv) Regulatory Laws & Reforms, vymedzuje ich podstatu a tiež uvádza príklady ich uplatnenia. Domnievam sa, že bližšia konfrontácia s týmito prístupmi by zvýšila kvalitatívnu úroveň práce, keďže z hľadiska ich podstaty sa tieto prístupy k regulácii čiastočne prelínajú s autorovými úvahami.

Najrozsiahlejšia štvrtá kapitola predstavuje robustnú empirickú štúdiu a analýzu obrovského množstva dát (spolu viac než 350 strán) podľa výberu autora, a nadväzuje na teoretickú časť práce. Tu sa však domnievam, že napriek nespornej autorskej licencií platí, že menej je niekedy viac, a autor nemusel venovať tak rozsiahlu pozornosť napr. ekonomickým ukazovateľom (podkapitola 4.2.), či štruktúre rozloženia podnikateľov (podkapitola 4.3.). Tak podrobná analýza totiž v istom zmysle presahuje tému práce a robí prácu ťažšie čitateľnou. Na strane druhej oceňujem, že autor ukončuje každú podkapitolu tejto časti práce zhrnutím s vlastnými závermi a prehľadnou tabuľkou a grafom, ktoré komparujú situáciu v sledovaných štátoch a sumarizujú skoršie zistenia a závery. Prirodzene nie je v možnostiach oponenta vyjadriť sa k celému obsahu tejto časti práce, preto formulujem len niektoré poznámky korigujúce, resp. dopĺňujúce text vo vzťahu ku Slovenskej republike:

- Autor odkazuje na programové vyhlásenie vlády z apríla 2020, avšak v čase odovzdania práce už bolo schválené neskoršie programové vyhlásenie vlády z apríla 2021, čo do dôsledkov to však nie rozhodujúce, keďže ani toto neobsahuje zmienku o finančných inováciách.
- Autor uvádza, že Národná banka Slovenska (NBS) je podľa čl. 56 Ústavy Slovenskej republiky emisnou bankou. Uvedené sa zmenilo v roku 2001, kedy nadobudla účinnosť tzv. veľká novela ústavy (ústavný zákon č. 90/2001 Z.z.), ktorá redefinovala ústavné postavenie NBS z emisnej banky na nezávislú centrálnu banku.
- Len na doplnenie faktov o spolupráci NBS s akademickou sférou možno uviesť, že zástupcovia právnickej akademickej obce na Slovensku sa aktívne zúčastňujú tak verejných konzultácií (napr. k regulačnému sandboxu z júna 2020), ako aj odborných seminárov organizovaných NBS.

V závere práce sa autor po realizácii exploračnej štúdie vracia k výskumným otázkam a naplneniu cieľov, ktoré formuloval v úvode. Formuluje pomerne jasný záver, že v skutočnosti z jeho pohľadu existujú len dva prístupy k regulácii finančných inovácií (regulovať alebo neregulovať), a nie viaceré, ktoré vymedzil v skorších častiach práce. Predkladá aj odpovede na nastolené otázky, z pohľadu oponenta však viaceré ostali otvorené. Príkladom uvádzam otázku ako ďalej s regulačnými pieskoviskami, ktoré autor považuje za nosný právny inštitút práce, zároveň však konštatuje, že v rýdzej podobe nemôžu v Európskej únii v za súčasnej regulácie existovať?

Formálna, jazyková a štylistická stránka práce

V tomto smere nemám zásadné výhrady, práca spĺňa požadované formálne, jazykové a štylistické požiadavky, len ojedinele sa vyskytujú drobné chyby v písaní, či nesprávne odkazy (napr. pozn. č. 870 odkazujúca na dokument OECD týkajúci sa Litvy v podkapitole venovanej Slovenskej republike, či odkaz na poľský štatistický úrad vo vzťahu k údajom týkajúcim sa Slovenskej republiky na s. 258).

Vyjadrenie k výsledku kontroly originality

Správa o pôvodnosti práce vygenerovaná programom Turnitin konštatuje 19% index podobnosti. Po oboznámení sa s výstupom z kontroly originality konštatujem, že nemám žiadne pochybnosti o originalite práce, keďže zhoda bola zistená prevažne len v poznámkach pod čiarou, prevzatých textoch právnych predpisov a zozname zdrojov.

Celkové hodnotenie vrátane záverečného odporúčania

Autor využil úctyhodné množstvo knižných, časopiseckých, elektronických, legislatívnych a iných zdrojov (vrátane už spomenutých rozhovorov), čo oceňujem najmä vo väzbe na skutočnosť, že spravidla nejde o ich nekritické preberanie, naopak autor sa púšťa do kritickej polemiky, čo prácu nesporne obohacuje.

Aj napriek formulovaným pripomienkam konštatujem, že (i) posudzovaná habilitačná práca prináša nový, ucelený a vedeckými metódami podložený pohľad na skúmanú tému, (ii) prepojenie teoreticko-právnych poznatkov a empirických zistení, s následným vyvodením záverov predstavujú prínos pre finančno-právnu vedu, (iii) viaceré závery môžu byť zdrojom inšpirácií tak pre legislatívu ako aj prax najmä dohľadových orgánov. Práca je kvalitným dielom, ktoré spĺňa formálne ako aj materiálne požiadavky na práce tohto druhu. Odporúčam

ju k obhajobe, a po úspešnej obhajobe navrhujem, aby bol JUDr. Tomášovi Sejkorovi, Ph.D. udelený vedecko-pedagogický titul docent.

Námety a otázky k obhajobe práce:

1. Ako vníma autor ním uvádzané prístupy k regulácii finančných inovácií v konfrontácii s prístupmi formulovanými Svetovou bankou?
2. Aký je názor autora na zavedenie regulačného pieskoviska v rámci pilotného režimu regulácie kryptoaktív na úrovni Európskej únie, o ktorom sa síce zmieňuje v úvode práce, ďalej však tieto úvahy bližšie nerozvíja.

V Košiciach, 14.9.2022

doc. JUDr. Miroslav Štrkolec, PhD.
oponent